

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

ÇANKIRI YÖRESİNE AİT ATASÖZLERİNİN
ÇANKIRI'YA ÖZGÜ ÖĞE VE MEKÂNLARDA
RESİMLENMESİ

Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Oğuzhan UZUN

Çankırı – 2024

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

ÇANKIRI YÖRESİNE AİT ATASÖZLERİNİN
ÇANKIRI'YA ÖZGÜ ÖĞE VE MEKÂNLARDA
RESİMLENMESİ

Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED
ORCID: 0000-0002-0261-4992

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Oğuzhan UZUN

Program: Sanat ve Tasarım

Çankırı – 2024

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	iii
TEZ KABUL VE ONAY	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	vii
KISALTMALAR	viii
GÖRSEL LİSTESİ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. KONU	1
1.2. AMAÇ.....	1
1.3. KAPSAM VE SINIRLILIKLAR	1
1.4. YÖNTEM	2
1.5. LİTERATÜR ÖZETİ	2
2. RESİMLERDEKİ ATASÖZLERİ VE ATASÖZLERİNİ RESİMLERİNDE KULLANAN BAZI SANATÇILAR.....	4
2.1. RESİMLERDEKİ ATASÖZLERİ	4
2.2. ATASÖZLERİNİ RESİMLERİNDE KULLANAN BAZI SANATÇILAR.....	8
2.2.1. Pieter Brueghel	8
2.2.2. William Hogarth	19
2.2.3. William Blake.....	20
2.2.4. Hieronymus Bosch.....	20
2.2.5. Cornelius Massys.....	21
2.2.6. Francisco De Goya	22
2.2.7. William Holman Hunt	23
3. ÇALIŞMALAR	25
3.1. ERKEN	25
3.2. EKMEK KATIK	26
3.3. GÜÇLÜ AĞAÇ	27
3.4. KARINCA	28
3.5. HİLE	29

3.6. AT	30
3.7. FUKARA	31
3.8. TAVUK	33
3.9. ADAM.....	34
3.10. YAĞMUR.....	35
3.11. KÖPEK	36
3.12. YÜK.....	37
3.13.MANDA	38
3.14.SİNEK.....	39
3.15. OF.....	40
3.16. GÖZ	41
3.17. DOĞRU KALP	42
3.18. SOĞAN.....	43
3.19. EŞEK.....	44
3.20. ET BAL	45
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	46
KAYNAKÇA	47

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım *Çankırı Yöresine Ait Atasözlerinin Çankırı'ya Özgü Öge ve Mekânlarda Resimlenmesi* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe özenle uyduğumu, tez içerisindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu, doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntı için kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu; ayrıca, yazılı izin alınmış olması dışında tezde herhangi birisine ait kişisel veri bulunmadığını, tezin bizzat teslim ettiğim basılı veya elektronik kopyasında bulunan bana ait kişisel verilerin tezde yer alması için izin verdiğimi ve telif hakkı başkasına ait olan yazılı, görsel, işitsel veya başka biçimdeki herhangi bir malzemenin ancak bilimsel etik ilkeleri çerçevesinde ve/veya gerekli izinler alınarak tezde kullanıldığını beyan ederim.

imzası

Mohammed Qasım Mohammed
MOHAMMED

TEZ KABUL VE ONAY

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Enstitümüz Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı öğrencisi Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED tarafından hazırlanan *Çankırı Yöresine Ait Atasözlerinin Çankırı'ya Özgü Öge ve Mekanlarda Resimlenmesi* başlıklı bu çalışma, 28/05/2024 tarihinde yapılan Tez Savunma Sınavı sonucunda oybirliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Danışman	: Doç. Dr. Oğuzhan UZUN	İmza:
Üye	: Prof. Dr. Ersoy YILMAZ	İmza:
Üye	: Doç. Dr. Mehmet SARIKAHYA	İmza:

ONAY

Bu tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Yönetim Kurulunun 27/05/2024 tarih ve 17/02 sayılı kararıyla belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ersoy YILMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösterici ve destek olan değerli danışmanım Doç. Dr. Oğuzhan UZUN'a, tez çalışma sürecimde desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen bana olan güvenlerini hissettiğim eşim ve aileme teşekkür ederim.

28/05/2024

Mohammed Qasim Mohammed
MOHAMMED

ÖZET

Tezin Başlığı : Çankırı Yöresine Ait Atasözlerinin Çankırı'ya Özgü Öge ve Mekanlarda Resimlenmesi

Tezin Yazarı : Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED

Danışman : Doç. Dr. Oğuzhan UZUN

Tezin Türü : Yüksek Lisans Tezi

Bu çalışmada Çankırı Yöresine ait olan bazı atasözlerinin Çankırı'ya özgü öge ve mekanlarda resimlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Çankırı yöresine ait yirmi atasözü seçilerek Çankırı'ya özgü mekanlarda yirmi bir resimle ifade edilmiştir. Böylece İl'e ait bazı değerlerin gelecek kuşaklara resim yoluyla aktarılması hedeflenmiştir. İl'e ait bazı değerlerin yeni nesillere aktarılmasıyla unutulmaya yüz tutan atasözlerimizin tekrar canlandırılacağı ve kültürel erozyonun önüne geçileceği düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: Atasözü, Çankırı, Resim

ABSTRACT

Thesis Title : Illustration of Proverbs of Çankırı Region in Items and Places
Specific to Çankırı
Author : Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED
Supervisor : Assoc. Prof. Oğuzhan UZUN
Thesis Type : Master's Thesis

In this study, it is aimed to illustrate some proverbs belonging to the Çankırı region in elements and places specific to Çankırı. For this purpose, twenty proverbs from the Çankırı region were selected and expressed with twenty-one pictures in places specific to Çankırı. Thus, it is aimed to transfer some of the values of the province to future generations through painting. It is thought that by transferring some values of the province to new generations, our forgotten proverbs will be revived and cultural erosion will be prevented.

Keywords: Proverb, Çankırı, Painting

KISALTMALAR

TDK

Türk Dil Kurumu

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel No	Sayfa
Görsel 2. 1. Uyuyan kediye uyandırıyorum	4
Görsel 2. 2. Köpek diyor ki, beni uyandırmakla hata ediyorsun	5
Görsel 2. 3. Uyuyan bir köpeği uyandırmanın aptallığı.....	5
Görsel 2. 4. İki tabure (oturak) arasına düşmek ve kediye çan takmak	6
Görsel 2. 5. Diğer tarafta çimler her zaman daha yeşil değildir	6
Görsel 2. 6. Kızını dövmeyen dizini döver.....	7
Görsel 2.7. Hollanda atasözleri, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	9
Görsel 2.8. Hollanda atasözleri 1, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	10
Görsel 2.9. Hollanda atasözleri 2, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	10
Görsel 2.10. Hollanda atasözleri 3, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	10
Görsel 2.11. Hollanda atasözleri 4, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	11
Görsel 2.12. Hollanda atasözleri 5, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	11
Görsel 2.13. Hollanda atasözleri 6, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	11
Görsel 2.14. Hollanda atasözleri 7, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	12

Görsel 2.15. Hollanda atasözleri 8, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	12
Görsel 2.16. Hollanda atasözleri 9, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	13
Görsel 2.17. Hollanda atasözleri 10, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	13
Görsel 2.18. Hollanda atasözleri 11, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	14
Görsel 2.19. Hollanda atasözleri 12, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	14
Görsel 2.20. Hollanda atasözleri 13, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	14
Görsel 2.21. Hollanda atasözleri 14, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	15
Görsel 2.22. Hollanda atasözleri 15, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	15
Görsel 2.23. Hollanda atasözleri 16, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	15
Görsel 2.24. Hollanda atasözleri 17, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	16
Görsel 2.25. Hollanda atasözleri 18, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	16
Görsel 2.26. Hollanda atasözleri 19, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	16
Görsel 2.27. Hollanda atasözleri 20, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	17

Görsel 2.28. Hollanda atasözleri 21, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	17
Görsel 2.29. Hollanda atasözleri 22, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	17
Görsel 2.30. Hollanda atasözleri 23, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	18
Görsel 2.31. Hollanda atasözleri 24, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	18
Görsel 2.32. Hollanda atasözleri 25, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	18
Görsel 2.33. Hollanda atasözleri 26, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin	19
Görsel 2.34. Tezgahtaki Çıraklar, William Hogarth, 1747, plate 1.....	19
Görsel 2.35. William Blake A Rolling Stone is Ever Bare of Moss (1821), 1830....	20
Görsel 2.36. The Field has Eyes, the Forest Ears, by Hieronymus Bosch. Drawing Berlin-Tiergarten, Staatliche Museen, Kupferstichkabinett.....	21
Görsel 2.37. Cornelius Massys, The Blind Leading the Blind, 1550.....	22
Görsel 2.38. Francisco de Goya Two Heads are Better than One or Poor Folly 1816-1823 (printed c. 1863).....	22
Görsel 2.39. William Holman Hunt Uyanan Vicdan.....	23
Görsel 3. 1. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Erken</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (48x58cm), 2024.	25
Görsel 3.2. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Ekmek Katık</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	26

Görsel 3.3. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Güçlü Ağaç</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.	27
Görsel 3.4. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Karınca</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	28
Görsel 3.5. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Hile</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.	29
Görsel 3.6. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>At</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	30
Görsel 3.7. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Fukara 1</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.	31
Görsel 3.8. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Fukara 2</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.....	32
Görsel 3.9. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Tavuk</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	33
Görsel 3.10. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Adam</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.	34
Görsel 3.11. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Yağmur</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	35
Görsel 3.12. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Köpek</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	36
Görsel 3.13. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Yük</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	37
Görsel 3.14. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Manda</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.....	38
Görsel 3.15. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Sinek</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	39

Görsel 3.16. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Of</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.....	40
Görsel 3.17. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Göz</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.....	41
Görsel 3.18. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Doğru Kalp</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.....	42
Görsel 3.19. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Soğan</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	43
Görsel 3.20. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Eşek</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	44
Görsel 3.21. Mohammed Qasım Mohammed MOHAMMED, <i>Et Bal</i> , Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.	45

1. GİRİŞ

1.1. KONU

Atasözlerinin resimlenmesi konusunda ilk akla gelecek isimlerden biri şüphesiz Pieter Bruegel'dir. Pieter Bruegel'in Netherlandish Proverbs (MS. 1559) isimli eserinde 100'den fazla atasözü ve deyimini resmetmiştir. Atasözlerimiz adı üzerinde atalarımızın bizlere söylediği sözlerdir. Bu sözler atalarımızın yıllarca yaşamışlıklarının içinden süzülerek bizlere tezahür eder. Geçmiş tecrübe ve deneyimler kuşaklara farklı yollarla aktarılabileceği gibi atasözleri ile de aktarılır. Hiçbir toplum yoktur ki atalarının hatalarından ders almasın. Atasözleri ile ilgili literatürde birçok çalışma mevcuttur. Atasözlerinin kökeni, nereden nasıl oluştuğu, konularına göre tasnif edilmesi vb. gibi. Atasözlerinin resimle anlatılmasına yönelik çalışmalar ise literatürde sınırlı sayıda ve amatörce yer almaktadır. Bu nedenle bu çalışmada görsel etkinliği fazla olan çalışmaların yapılmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Günümüzde teknolojinin cebe girmesi ve internete ulaşımın çok kolay olması neticesinde yazıdan ziyade görsel öğelerin etkinliği çok fazla artmıştır. Yeni nesillere kültür aktarımının bir yolu olarak düşünülen atasözlerinin Çankırı özelinde resmedilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

1.2. AMAÇ

Günümüzde görsel öğelerin insanlar üzerindeki etkinliği kaçınılmazdır. Çankırı Yöresine ait olan bazı atasözlerinin Çankırı'ya özgü öğe ve mekanlarda resimlenmesi İlin tanıtımına katkı sağlayacak ve yeni nesillere atasözlerini etkin bir şekilde ifade edecektir. Bu doğrultuda çalışmanın özetle amacı, atasözlerini canlandıracak özgün tasarımlar yapmak ve bu eserler üzerinden okumalar gerçekleştirmektir.

1.3. KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Çalışmanın kapsam ve sınırlılıkları ise şöyledir:

Çankırı'nın tüm atasözleri ile ilgili çalışmaların yapılması zaman ve maliyet açısından külfetli olacağından çalışma 20 atasözü ile sınırlı tutulmuştur.

1.4. YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi ise şöyledir:

Çalışmanın amacı doğrultusunda öncelikle konu ile alakalı literatür araştırılmıştır. Araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın kurgulanmasında konu ile ilgili bazı çalışmalardan (Alkayış ve Yerli (2020), Varışoğlu vd. (2014), Çelik ve Emiroğlu (2023), Çetiner ve Haldan (2020), Akyıldız (2019)) faydalanılmıştır. Araştırmada resimlenecek atasözlerinin belirlenmesinde Özer (2024) ve *Atasözler ve deyimler* (2024) kaynak olarak kullanılmıştır. Bu kaynaklarda yer alan atasözlerinden rastgele 20 tanesi seçilerek resimlenmiştir. Resimlemede ilk akla gelen gerçek veya metaforik anlamlar ile figüratif gerçeküstücü anlamlar Çankırı özelinde resmedilmeye çalışılmıştır. Çalışmalarda tuval üzerine akrilik boya ile uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

1.5. LİTERATÜR ÖZETİ

Bu tez konusu ile yakından ilgili bazı çalışmalar aşağıda verilmiştir.

Atasözleri ile ilgili literatürde farklı konularda birçok çalışma mevcuttur (Erginer, 2010; Tuğluk, 2012; Akbaş Ercan, 2020; Ünal, 2011; Tan, 2020; Hamşioğlu, 2020; Gürsu, 2009; Gürel vd., 2018; Çelik, 2022; Çakır, 2023; Ballı, 2019; Akgün, 2021; Aydın vd., 2022).

Alkayış ve Yerli (2020), dil kültür öğelerinin resme yansımını ve bu yansımanın izahı kolaylaştırıcı etkisini, istendiği takdirde iki farklı bilim dalının kolaylıkla bir araya gelerek etkili bir çalışmanın ortaya konabileceğini belirtmişlerdir. Varışoğlu vd. (2014), karikatürlerle öğretimin daha etkili olduğunu belirlemişlerdir. Çelik ve Emiroğlu (2023), Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere hareketli resimler ile aktarımın daha etkin olduğunu belirlemişlerdir.

Çetiner ve Haldan (2020), görsellerle öğrenmenin daha kolay ve akılda kalıcı olduğunu vurgulamışlardır.

Akyıldız (2019), araştırmasında atasözü öğretiminde görsel materyal kullanımının daha etkili olduğunu belirlemiştir.

Hrisztova-Gotthardt vd. (2020), “Başkaları için çukur kazan, oraya kendisi düşer” atasözünün ortaya çıkışını, popülerliğini ve beş dildeki dönüşümlerini göstermek istedikleri çalışmalarında internet kaynaklı verileri incelemişler ve metin ve görüntü arasındaki etkileşime odaklanmışlardır.

Tosina Fernández (2017), günümüz medyasında (televizyon kurguları ve internet) atasözlerini araştırmış, İngilizcenin yalnızca akademinin değil aynı zamanda eğlence endüstrisinin ve günümüzün ortak dili olmasıyla birlikte, farklı dil toplulukları arasında önemli ölçüde kabul görebilecek farklı türdeki deyimlerin yayılmasına katkıda bulunduğunu belirtmiştir.

Unseth (2008), yerel atasözlerini toplamanın faydalı olabileceği bazı yöntemler sunmuştur.

Gözpınar (2014) atasözlerinin kültürlerarası farkındalığın oluşturulmasındaki rolünü İngilizce, Gürcüce ve Türkçe dillerinin öğretimi temelinde araştırmıştır.

Rahman ve Hashim (2015), sanat eserlerinde etik değerleri geliştirmenin bir yolu olarak atasözlerini incelemişlerdir.

Oktav (2024), Pieter Bruegel’in resimlerinde mekân ve zaman anlatımı üzerine çözümlemeler yapmış, binlerce atasözü ve deyimle zengin Türkçe için de bir Türk atasözleri tablosu yapılmaya kalkılsa, nasıl bir eser ortaya çıkacağını (s.55), Şimşek (2021) ise İzmir’in değerlerini böylesi bir tabloda birleştirecek bir ressamı aradığını belirtmiştir.

2. RESİMLERDEKİ ATASÖZLERİ VE ATASÖZLERİNİ RESİMLERİNDE KULLANAN BAZI SANATÇILAR

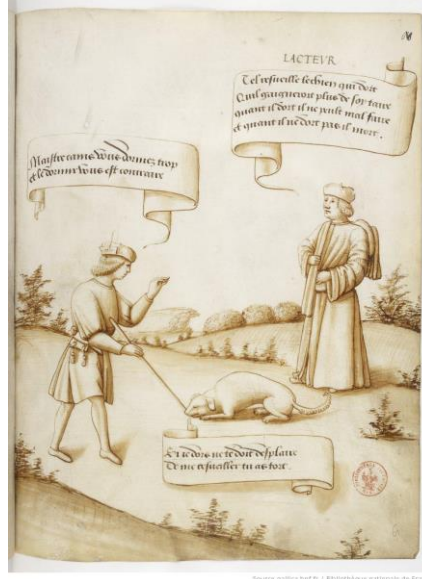
2.1. RESİMLERDEKİ ATASÖZLERİ

Jones (2009), resimlerdeki atasözleri çalışmasında “15. yüzyılın sonlarında Fransız tezhipli el yazması Saat Kitabında [dualar] (Latince yazılmış-Fransızca atasözlerinin altyazıları hariç) başlık kısmında uyuyan kediye uyandırıyorum yazdığını ve görselleştirildiğini” belirtmiştir (ss.6-7) (Görsel 2.1).

Görsel 2. 1. Uyuyan kediye uyandırıyorum (Jones, 2009, ss.6-7).

Jones (2009), resimlerdeki atasözleri çalışmasında “16. yüzyılın başlarında halılar için atasözü tasarımlarının Fransızca el yazmasında köpek diyor ki, beni uyandırmakla hata ediyorsun yazdığını ve görselleştirildiğini” belirtmiştir (s.8) (Görsel 2.2).

Görsel 2. 2. Köpek diyor ki, beni uyandırmakla hata ediyorsun (Jones, 2009, s.8).

Jones (2009), resimlerdeki atasözleri çalışmasında “atasözü halıları için tasarım kitabının bir başka Fransızca el yazmasında Sanatçı bu kez yorumcuyu soyтары/aptal gibi göstererek uyuyan bir köpeği uyandırmanın ne kadar aptalca olduğunu gösterildiğini ve görselleştirildiğini” belirtmiştir (s.9) (Görsel 2.3).

Görsel 2. 3. Uyuyan bir köpeği uyandırmanın aptallığı (Jones, 2009, s.9).

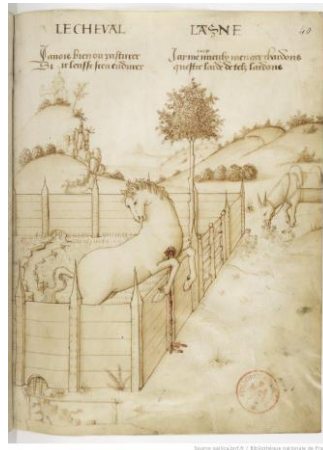
Jones (2009), resimlerdeki atasözleri çalışmasında “15. yüzyılın sonlarında Flaman duvar halısında yer alan (günümüze kalan tek şey bu kısımdır) hala tanınabilen iki atasözü yer aldığını belirtmiş; iki tabure (oturak) arasına düşmek (iki işi birden

yapmaya çalışırken hiçbirini başaramamak) ve kediye çan takmak (tehlikeli işi üzerine almak) atasözlerinin resmedildiğini belirtmiştir (s.11) (Görsel 2.4).

Görsel 2. 4. İki tabure (oturak) arasına düşmek ve kediye çan takmak (Jones, 2009, s.11).

Jones (2009), resimlerdeki atasözleri çalışmasında “duvar halısı desenleri el yazmasındaki bu atasözünün dikkatli olmayı tavsiye ettiğini belirtmiştir. Atasözü şöyledir: Diğer tarafta çimler her zaman daha yeşil değildir” (s.24) (Görsel 2.5).

Görsel 2. 5. Diğer tarafta çimler her zaman daha yeşil değildir (Jones, 2009, s.24).

Jones (2009), resimlerdeki atasözleri çalışmasında “kızını dövmeden dizini döver sözünün resmedildiğini” bildirmiştir (s.27) (Görsel 2.6).

Görsel 2. 6. Kızını dövmeven dizini döver (Jones, 2009, s.27).

2.2. ATASÖZLERİNİ RESİMLERİNDE KULLANAN BAZI SANATÇILAR

2.2.1. Pieter Brueghel

Hollandalı Rönesans ressamıdır (*Pieter Brueghel, 2024*). Oktav (2024) “Pieter Bruegel’in dili ve sözel kültürü resim ve görsel kültürle ilişkiye sokarak çağlar boyunca korunan söz ve düşüncelerin insan algısında resmedilmesini sağladığını” belirtmiştir (s.54).

Meadow, M. (1992, s.141) Bruegel'in Hollanda Atasözleri tablosu ile ilgili:

sözlü kaynaklardan, atasözlerinden türetilmiş değil, aynı zamanda atasözlerinin kendisi de doğası gereği ilginç bir şekilde görseldir. Genel olarak metaforik olan atasözleri, şaşırtıcı yan yana gelmeler ve paradoksal ifade dönüşleri yoluyla güçlü zihinsel imgeler uyandırma eğilimindedir demektedir.

On altıncı yüzyılda Kuzey Avrupa'daki insanların atasözlerine karşı büyük bir tutkusu vardır. Japonya'da Edo döneminde (1600-1867) halkın atasözlerine olan ilgisi giderek artmış ve bu da orta sınıfı eğitmek için resimli atasözü kitaplarının yayınlanmasıyla sonuçlanmıştır. Bu arada çocuklara alfabeyi okuyup yazmayı öğretmek ve mizahi görsellerle eğlendirmek amacıyla çeşitli atasözü oyun kartları, metin ve görsellerle birlikte basılmıştır. Avrupa'dan farklı olarak Japonya'da atasözü kitaplarına paralel olarak her türlü konu üzerinde çok sayıda atasözü ve alfabetik görselleştirme üretilmiştir. Japon halkının görselleştirilmiş atasözlerini hem dekoratif hem de eğlenceli bir popüler bilgelik kaynağı olarak gördüğü açıktır. Atasözlerinin üslubu farklılık gösterse de birçok eski Flaman ve Japon atasözünün ahlaki değerler, davranışlar ve hayata bakış açısından şaşırtıcı derecede benzerlik taşımaktadır. Ancak Bruegel'in tablosu izleyicilere dürüst yaşamayı, aldatmaya karşı korunmayı, akıllı olmayı ve aptalca davranışlardan kaçınmayı öğretiyor. Buna karşılık, atasözlerinin geleneksel Japon temsillerinin çoğu ahlaki derslerle daha az ilgilidir; bunun yerine, zaman zaman şaşırtıcı hicivlerle eğlence sağlamaktadır (Mori, 2014, s.43).

Ukiyoe'deki atasözleri, atasözü kitaplarının illüstrasyonları ve bazı Japon sanatçıların karikatürleri, Bruegel'in çalışmaları arasında iyi bir karşılaştırmadır. Bruegel'in "Domuzun önüne gül dökmek" sunumu Kuniyoshi'nin "Kediye altın paralar"a

karşılık geliyor. Her ikisinde, onları takdir edemeyenlere değerli tavsiyeler veya şeyler vermek için neredeyse aynı anlamı ifade etmektedir. Ancak Bruegel'in "Öküzden eşeğe düşer" sözü yüksek bir konumdan aşağı bir yere düşmeyi ifade ederken, Kyosai'nin "İnekten ata atlamak" sözü tam tersi bir durumu ifade eder; yani adam eski karısını genç bir eşle değiştirir. Genel olarak, Japonların meşhur görüntüleri bize Bruegel'in didaktik dünyasında bulduğumuzdan daha komik ve esprili bir duygu izlenimi vermektedir (Mori, 2003, 191).

Bruegel, 16. yüzyıl atasözü kullanımına Orta Çağ teolojik sembolizminin gücünü aşlamıştır (Lindsay, 1996, s.63).

Pieter Brueghel'in Felemenk/Hollanda Atasözleri ya da Mavi Pelerin olarak da bilinen tablosu Görsel 2. 7'de verilmiştir.

Görsel 2.7. Hollanda atasözleri, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Bu resmin içerisinde yüz yirmiden fazla deyim ve atasözünün tasviri yer almaktadır (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.8’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 1 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Bir	Dengeli
	ayağında	olmanın
	pabuç	önemi
	diğeri	
	çıplak	

Görsel 2.8. Hollanda atasözleri 1, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.9’da Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 2 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Tilkiyle	Düzenbazlar
	leylek	işleri
	beraber	hep
	yemek	kendilerine
	yer	göre

Görsel 2.9. Hollanda atasözleri 2, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.10’da Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 3 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Hep	Her
	bir	zaman
	kemiği	aynı
	dişlemek	konudan
		bahsetmek

Görsel 2.10. Hollanda atasözleri Hollanda atasözleri 3, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.11’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 4 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Dişine	Kendini
	kadar	korumaya
	zırh	almak,
	takmak	zırhlanmak

Görsel 2.11. Hollanda atasözleri 4, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.12’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 5 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Burada	İşler
	ringa	plana
	balığı	göre
	kızarmaz	gitmez

Görsel 2.12. Hollanda atasözleri 5, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.13’te Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 6 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Sütun	Hem
	ısırmakla	dindar
	olmaz	hem
		riyakar
		olma

Görsel 2.13. Hollanda atasözleri 6, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.14'te Bruegel'in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 7 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Bir	İki
	elinde	yüzlü
	su,	insanlara
	ötekinde	dikkat
	ateş	et
	taşıyan	
	kişiye	
	inanma	

Görsel 2.14. Hollanda atasözleri 7, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.15'te Bruegel'in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 8 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Şeytanı	İnatçı
	bile	olan
	yastığa	insan
	bağlayabilmek	her
		şeyi
		başarabilir

Görsel 2.15. Hollanda atasözleri 8, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.16’da Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 9 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Dünyayı	Her
	başparmağında	avantaja
	tutmak	sahip
		olmak

Görsel 2.16. Hollanda atasözleri 9, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.17’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 10 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Bazıları	Bazı
	koyun	insanlar
	güder,	daha
	bazıları	şanslıdır
	domuz	

Görsel 2.17. Hollanda atasözleri 10, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.18’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 11 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Lapasını	Bir
	döken	kere
	tekrar	yaşanmış
	yerden	olayın
	kazıyamaz	çaresi
		yoktur

Görsel 2.18. Hollanda atasözleri 11, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.19’da Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 12 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Bir	Bütçeyi
	ekmekten	doğru
	diğerine	ayarlayamamak
	yetişememek	

Görsel 2.19. Hollanda atasözleri 12, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.20’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 13 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Elinde	Sonunda
	gaz	kendini
	lambasıyla	gösterecek
	gelmek	fırsatı
		bulmak

Görsel 2.20. Hollanda atasözleri 13, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.21’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 14 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Turtadan	Zengin
	yapılmış	olmak
	çatı	
	altında	
	yaşamak	

Görsel 2.21. Hollanda atasözleri 14, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.22’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 15 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Süpürge	Evlenmeden
	altında	beraber
	evlenmek	yaşamak

Görsel 2.22. Hollanda atasözleri 15, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.23’te Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 16 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Parmaklarının	Olayları
	arasından	görmezden
	bakmak	gelmek

Görsel 2.23. Hollanda atasözleri 16, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.24'te Bruegel'in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 17 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Aptallar	Şans,
	en	zekanın
	iyi	önüne
	kartları	geçebilir
	çeker	

Görsel 2.24. Hollanda atasözleri 17, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.25'te Bruegel'in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 18 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Birbirini	Birbirini
	burnundan	kandırmak
	tutmak	

Görsel 2.25. Hollanda atasözleri 18, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.26'da Bruegel'in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 19 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Çatısında	Aptal
	delik	olmak
	var	

Görsel 2.26. Hollanda atasözleri 19, (Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.27’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 20 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Sürgü	Dikkatsizlikten
	açılırsa	sorun
	domuzlar	doğar
	mısıra	
	koşar	

Görsel 2.27. Hollanda atasözleri 20, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.28’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 21 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Teşhir	Toplum
	kulesinde	içinde
	çalgı	kendisini
	çalmak-	utandırmak

Görsel 2.28. Hollanda atasözleri 21, (Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.29’da Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 22 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Gözünü	Vaktini
	leyleklere	boşa
	dikmek	harcamak

Görsel 2.29. Hollanda atasözleri 22, Pieter Breugel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.30’da Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 23 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Dans	Çok
	eden	acıkmak
	ayıları	
	görmek	

Görsel 2.30. Hollanda atasözleri 23, (Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.31’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 24 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Tavuk	Kötü
	yumurtasını	bir
	saklayıp	karar
	kaz	almak
	yumurtasını	
	göndermek	

Görsel 2.31. Hollanda atasözleri 24, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

Görsel 2.32’de Bruegel’in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 25 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Eşine	Kandırmak
	mavi	
	pelerin	
	giydirmek	

Görsel 2.32. Hollanda atasözleri 25, (Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

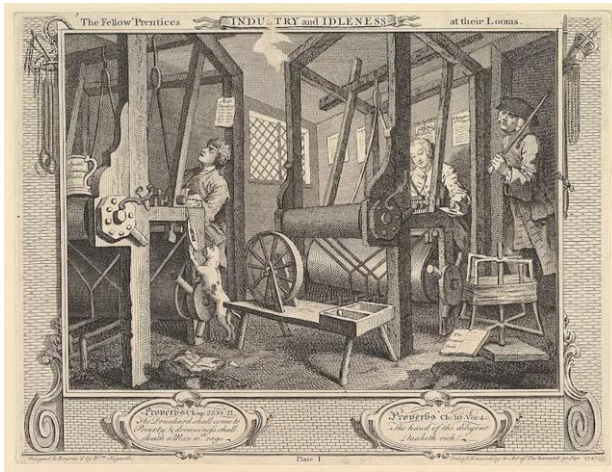
Görsel 2.33'te Bruegel'in tablosunda yer alan atasözlerinden rastgele seçilen ve 26 olarak kodlanan atasözü, anlamı ve resmi verilmiştir.

	Atasözü	Anlamı
	Kafayı	İmkansız
	tuğla	başarmaya
	duvara	çalışmak
	vurmak	

Görsel 2.33. Hollanda atasözleri 26, Pieter Bruegel the Elder, 1559, Yağlı Boya Resim, (117x163cm) Gemaldegalerie, Berlin (*Pieter Bruegel The Elder*, 2024; *Mavi Pelerin*, 2024; *Story*, 2024).

2.2.2. William Hogarth

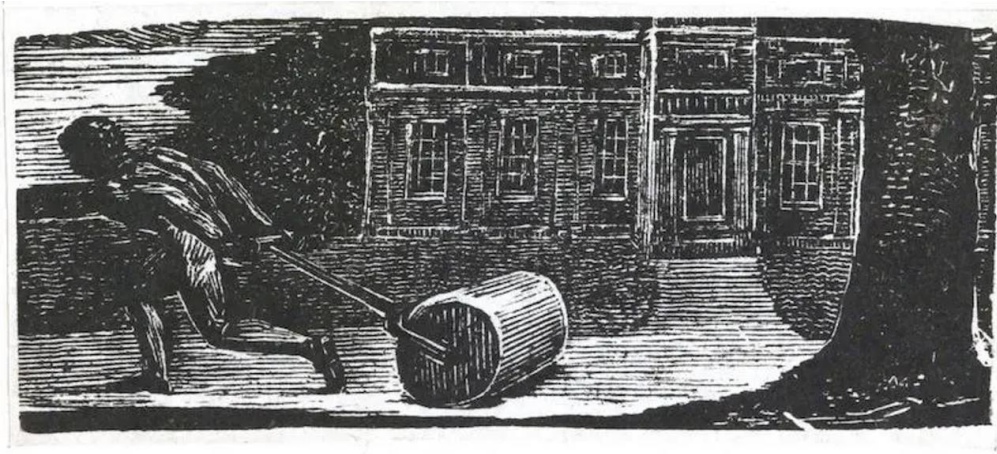
William Hogarth'ın, gençlerin kullanımı ve eğitimi için hesapladığı on iki baskıdan oluşan Sanayi ve Aylaklık serisinin ilk plakası Görsel 2.34'te verilmiştir. William Hogarth'ın Sanayi ve Tembellik Serisinin (Industry and Idleness series-1747) Tezgahtaki Çıraklar adlı bu levhası “Çalışkanların eli zengin eder atasözü” ile birlikte verilmiştir. Set, çalışkan ve ideal çırakların zıt davranışlarının sonraki yaşamlarında nasıl farklı kadelere yol açtığını anlatıyor; her bir görsele çoğunlukla atasözlerinden kutsal metinlerden pasajlar eşlik ediyor (*Industry and Idleness*, 2024).

Görsel 2.34. Tezgahtaki Çıraklar, William Hogarth, 1747, plate 1 (*Industry and Idleness*, 2024).

2.2.3. William Blake

William Blake'in Türkçesi "Yuvarlanan taş yosun tutmaz" veya "Yuvarlanan taş her zaman yosunsuzdur" isimli atasözü resmi Görsel 2.35'te verilmiştir (*A Rolling Stone is Ever Bare of Moss*, 2024). TDK'na göre bu sözün anlamı çalıştığı yerde devamlılık sağlamayan kişinin muvaffak olamayacağı şeklindedir (*Yuvarlanan Taş Yosun Tutmaz*, 2024). Farklı bir anlamı ise etkin bir hayat devam ettiren bireylerin, dinç ve diri kalacağı şeklindedir (*Yuvarlanan taş yosun-tutmaz atasozunun anlami*, (2024).

Görsel 2.35. William Blake *A Rolling Stone is Ever Bare of Moss* (1821), 1830, (*A Rolling Stone is Ever Bare of Moss*, 2024).

2.2.4. Hieronymus Bosch

Hieronymus Bosch'un "The Field has Eyes, the Forest Ears" Tarlanın Gözleri, Ormanın Kulakları Vardır atasözünün resmi Görsel 2.36'da verilmiştir (*The trees have ears and the field has eyes*, 2024). Bu atasözü Tureng'de (*Fields*, 2024) "Fields Have Eyes And Woods Have Ears" şeklinde yer almakta ve anlamı da "yerin kulağı vardır" şeklindedir. Yerin kulağı var sözünün anlamı ise TDK'nda kapalı olarak yapılan veya söylenen, dolayısıyla anlatılan bir şeyin beklenmeyen bir yoldan başkalarınca işitilebileceğini anlatan bir söz (*Yerin kulağı var*, 2024) olarak açıklanmıştır.

Görsel 2.36. The Field has Eyes, the Forest Ears, by Hieronymus Bosch. Drawing Berlin-Tiergarten, Staatliche Museen, Kupferstichkabinett

Burada ölü ağaç, bize şüpheli bir niyetle bakan bir baykuş için gölgeli bir sığınak görevi görmektedir. Baykuşun üstünde çılgılık atan kuşlar var ve ağacın dibinde, görünüşe göre dinlenen bir tilkiye doğru ilerleyen bir horoz yer almaktadır. Bu Bosch çiziminde çalılıkların arasında duran iki büyük kulak ve yere dağılmış gözler vardır. Tarihçiler bu başıboş duyuları Bosch'un zamanındaki bir atasözüne yeniden bağlamayı başardılar ve 1546 tarihli bir gravürde yayınlayıp resimlediler: Tarlanın gözleri vardır, ormanın kulakları vardır; bakacağım, susacağım ve dinleyeceğim. Başka bir deyişle, düşmanlık zamanlarında kişinin öğütlerine uyması akıllıca olacaktır (*The Field Has Eyes And Wood Has Ears*, 2024).

2.2.5. Cornelius Massys

Cornelius Massys'nin "The Blind Leading the Blind" Türkçesi Kör körün önderidir isimli atasözü resmi Görsel 2.37'de verilmiştir (*Cornelis-massijs*, 2024). Bu deyim anlamı Tureng'e göre (*Blind*, 2024) "kılavuzu karga olanın burnu boktan kurtulmaz"dır.

Görsel 2.37. Cornelius Massys, *The Blind Leading the Blind*, 1550.

2.2.6. Francisco De Goya

Sanatçının Türkçesi “İki Kafa Bir veya Zavallı Budalalıktan Daha İyidir” atasözünün resmi Görsel 2.38’de verilmiştir. Bu atasözü Tureng’de (*Two heads*, 2024) two heads are better than one olarak yer almakta ve akıl akıldan üstündür, el elden üstündür vb. şekillerde açıklanmaktadır.

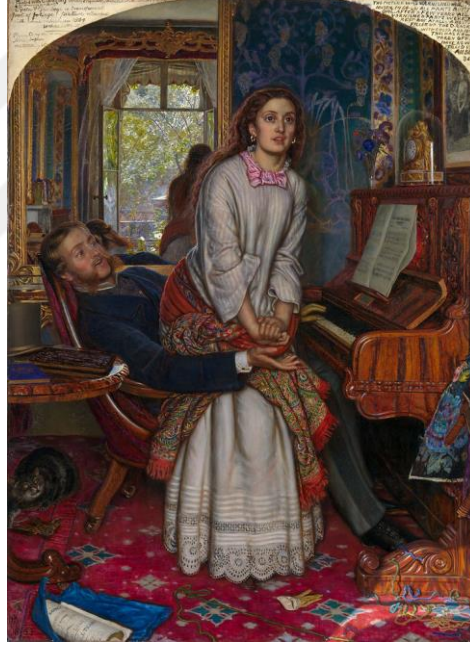

Görsel 2.38. Francisco de Goya, *Two Heads are Better than One or Poor Folly*, (1816-1823, printed c. 1863) Etching, burnished aquatint, drypoint, and burin, 24.5 x 35.5 cm

Bu resimde iki başlı bir kadın bir binaya, muhtemelen bir kiliseye koşuyor; göğüsleri çıplak ve kolları iki yana açık. Eşikte duruyor, bir başını çevirerek arkasındaki iki adama bakıyor; adamlardan biri çığlık atıyormuş gibi görünüyor, saçları rüzgarda uçuşuyor. İki yüzlü bir figür, Yarımada Savaşları'nı takip eden yıllarda İspanya'da popüler bir motifti; burada hem çalkantılı yakın geçmişle hem de belirsiz, kasvetli bir gelecekle karşı karşıya olan ülkeyi ifade ediyor olabilir. Ülkenin aynı anda hem geriye hem de ileriye bakması gerektiği, bu baskıyla geleneksel olarak ilişkilendirilen atasözünün de anlamı olabilir: "İki kafa, birden iyidir (Goya, 2024).

2.2.7. William Holman Hunt

William Holman Hunt'un Uyanan Vicdan adlı çalışması Görsel 2.39'da verilmiştir.

Görsel 2.39. William Holman Hunt, The Awakening Conscience, 1853, oil on canvas, 76.2 x 55.9 cm (Tate Britain, London)

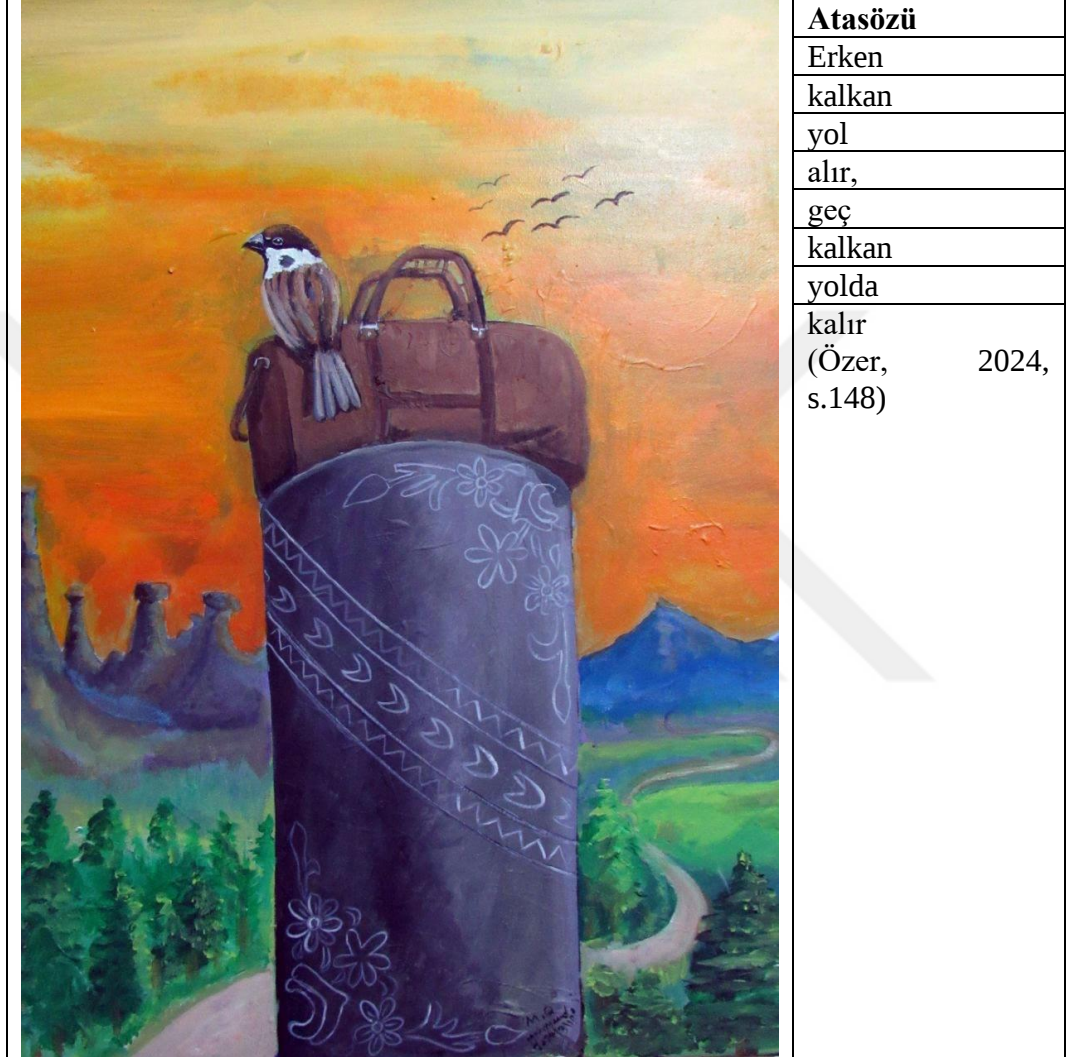
William Holman Hunt (1827-1919), Uyanan Vicdan adlı çalışması için Atasözleri Kitabı'ndan (25.20) bir ayetten ilham almıştır. Resim çerçevesinin üzerinde "Soğuk havada elbisesini çıkaran kişi, kalbi ağır olana şarkılar söyleyen kişi de öyledir" yazmaktadır. Evli bir çiftin evlerinde dört duvar arasında ilk bakışta görünen günlük yaşamı aslında bambaşka bir konuya dayanmaktadır. Resimde bulunan sayısız simgesel ayrıntıya daha yakından bakıldığında, toplumsal bir soruna ilişkin ahlaki bir mesaj ortaya çıkıyor; bu, özellikle Hunt'ın seçilmiş çerçeve alıntısında da

yankılanıyor. Burada sanatçı, özel olarak belirlenmiş bir alanda bir adamla metresi arasındaki buluşmayı tasvir ediyor. Gerçek bir izlenim yaratmak için Hunt, bu amaçla böyle bir oda kiraladı. Oda parlak cilalı mobilyalar ve yaldızlı dekoratif objeler, resimler ve duvar ve tavanlardaki çeşitli zengin desenlerle (fazlasıyla) doludur, böylece her şey çok darmadağın görünür. Sahnenin ortasında piyanonun başında genç bir adam oturuyor ve kucağından sarışın genç bir kadın yükseliyor. Genç kadının içinde bulunduğu zor durum ve metres statüsü pek çok sembolik şekilde yorumlanabilir: Birleşen elleri, izleyiciye onun bir alyans değil, her türden yüzük taktığını fark ettirecek şekilde konumlandırılmıştır. Yerde gölgelerin arasında bir kedi avıyla oynuyor; kanadı kırık gibi görünen bir kuş var. Sağ tarafta, ön planda bir resim örgüsünün birbirine dolanmış iplikleri yerde asılı duruyor. Yanında dikkatsizce atılmış bir eldiven, genç kadının da yakında sevgilisi tarafından düşürülebileceğini ve parlak elbisesinin eteğinin yakında sokağın kiri tarafından kirlenebileceğini gösteriyor. Diğer tarafta, yerde Alfred Lord Tennyson'un "Tears, Idle Tears" adlı eserinin notaları var ve piyanoda ise Thomas Moore'un kaçırılan fırsatları anlatan hüznü bir şarkı olan "Oft in the Stilly Night" adlı eserinin notaları var. Hunt'ın o zamanlar kız arkadaşı olan ve Ön-Rafaelciler arasında popüler bir model olan Annie Miller, burada metresi için modellik yapmıştı. Genişlemiş gözlerle, izleyicinin ötesine doğru bakıyor ve ruhsal bir aydınlanma yaşıyor gibi görünüyor. Bakışlarının açık pencereden doğaya yönelmesi, Hunt'ın resimsel alanı aşarak aksiyon alanını genişlettiği arkasındaki yansımada görülebiliyor. Ayna, görüntünün içinde aşkın gerçekliğini aşan bir görüntü haline gelir. Metresi şu anda uyanmış gibi görünüyor ve bu hayatı yaşamak için verdiği geri dönüşü olmayan yanlış karardan pişmanlık duyuyor. Arkasındaki yansıma onun kaybolan masumiyetini akla getirebilir ve bunun tersine, resmin ön alt kısmındaki ışığın görülmesi olası bir kurtuluşun işareti olabilir. Aynanın burada kullanılması bu nedenle etik mesajların iletilmesine de hizmet etmektedir. Dış dünyaya bakarak içinde bulunduğu durumdan kurtulma isteğinin içsel farkına varır. Hunt, bu çalışmasında Viktorya toplumundaki cinsiyet farklılıklarını açıkça tasvir ediyor ve birine verilen ve diğeri tarafından yasaklanan veya onaylanmayan cinsel özgürlüklerdeki çifte standardı gösteriyor (*William Holman Hunt*, 2024).

3. ÇALIŞMALAR

3.1. ERKEN

Görsel 3.1’de *Erken* isimli çalışma, ilham alınan atasözü ile birlikte yer almaktadır.

Görsel 3. 1. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Erken*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (48x58cm), 2024.

Bu resimde Çankırı’da yer alan Kucaklama taşı üzerinde bir kuş figürü resmedilmiştir. Bu kuşun arkadaşları sabah erkenden kalkıp yollarına koyulmuşken bu kuş akşam saatleri olmasına rağmen hala valiziyle beklemektedir ve yol alamamıştır.

3.2. EKMEK KATIK

Bu çalışma “ekmeği buldu da katığını arar” (Özer, 2024, s.148) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.2’de *Ekmek Katık* isimli çalışma yer almaktadır.

Görsel 3.2. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Ekmek Katık*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada Çankırı’da yer alan Çan Saatinin önünde oturan bir adam figürü resmedilmiştir. Adamın önünde yemeye ekmeği yok denecek kadar azdır ama aklından pahalı yiyecekler geçmektedir.

3.3. GÜÇLÜ AĞAÇ

Görsel 3.3'te *Güçlü Ağaç* isimli çalışma, ilham alınan atasözü ile birlikte verilmiştir.

	Atasözü
	Kaba
	ağaç
	benim
	olsun
	da
	gölgesinde
	kim
	durursa
	dursun
	(Özer, 2024, s.149)

Görsel 3.3. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Güçlü Ağaç*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.

Bu resimde Çankırı'nın sembol ağaçlarından Koca Meşe resmedilmiştir. Ve resimde bu ağaca sahip olan kişi yer almaktadır ve onu kendisinin olarak ifade etmektedir. Yani güç ve zenginlik bende, diğer kısmı önemsiz demektir.

3.4. KARINCA

Bu çalışma “karıncanın kahamı (akrabası) çıkar” (Özer, 2024, s.149) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.4’te *Karınca* isimli çalışma bulunmaktadır.

Görsel 3.4. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Karınca*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Bu çalışmada kimsenin küçümsenmemesi gerektiği Çankırı’da yer alan kavun tarlalarında bulunan karınca ve büyük karınca ile resmedilmiştir.

3.5. HİLE

Bu çalışma “herkes sanatının hilesini bilir” (Özer, 2024, s.149) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.5’te *Hile* isimli çalışma yer almaktadır.

Görsel 3.5. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Hile*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.

Bu resimde Çankırı’da yer alan Çan Saati resmedilerek balkonunda bir ustaya yer verilmiştir. Bu usta eşsiz eserin çatısını hassas bir şekilde yerine yerleştirmektedir. Sadece bu ustanın yapabileceği marifet dolu bir iş resmedilmiştir.

3.6. AT

Bu çalışma “dost dostu at bağışlar” (Özer, 2024, s.147) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.6’da At isimli çalışma yer almaktadır.

Görsel 3.6. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, At, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Bu çalışmada Çankırı’da yer alan bir çiftlik verilmiş, yine arka tarafta Çankırı’daki Sakaeli Peri Bacaları resmedilmiştir. Dostun dostu için her türlü fedakârlık yapabileceğini vurgulamaktadır.

3.7. FUKARA

Bu başlık altında iki resim çizilmiştir. Resimler “fukaranın gözü tok olur” (Özer, 2024, s.149) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.7’de *Fukara 1* isimli çalışma sunulmuştur.

Görsel 3.7. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Fukara 1*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.

Bu çalışmada Çankırı Ünür’de yer alan Caminin giriş kapısı ve penceresinden esinlenilerek bir fukara evi resmedilmiştir. Kapı açık bırakılarak paylaşıma ve ikrama vurgu yapılmıştır.

Görsel 3.8’de *Fukara 2* isimli çalışma verilmiştir.

Görsel 3.8. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Fukara 2*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.

Bu resimde Çankırı’da yer alan tarihi İnandık Vazosunun içi altın dolu olarak resmedilmiş, masada Çankırı kavunu ve kirazı fazlaca bulunmaktadır. Ancak sağ tarafta bir el figürü resmedilmiş ve bir kiraz tanesinin ona yeteceğini belirterek göz tokluğunu belirtmiştir.

3.8. TAVUK

Bu çalışma “akşam olunca tavuk bile evin yolunu bulur” (Özer, 2024, s.146) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir.

Görsel 3.9’da *Tavuk* isimli çalışma bulunmaktadır.

Görsel 3.9. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Tavuk*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada Çankırı’da koca meşe civarındaki bir çiftlikte akşam vakti resmedilmiştir. Bu vakitte tavukların evlerine döndükleri görülmektedir. Atasözü ile vurgulanmak istenen akşam olunca eve dönmenin önemidir. Huzur ailededir.

3.9. ADAM

Bu çalışma adama dayanma erir, ağaca dayanma çürür (*Atasözler ve deyimler*, 2024) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.10'da *Adam* isimli çalışma bulunmaktadır.

Görsel 3.10. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Adam*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.

Bu çalışmada insana ve başka yaratılmışlara (ağaç gibi) güvenilip dayanılmaması gerektiği vurgulanmış Yaratana inanmanın önemi vurgulanmıştır.

3.10. YAĞMUR

Bu çalışma Mart yağımuru gümüş, Nisan yağımuru altın (Özer, 2024, s.150) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.11’de *Yağımur* isimli çalışma yer almaktadır.

Görsel 3.11. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Yağımur*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Bu çalışmada Çankırı’da yetiştirilen ürünlere vurgu yapılmıştır. Ve Nisan ayında yağan yağmurun altın, Mart ayındakinin mahsül ve verimlilik açısından gümüş değerinde olduğu ve zamanın önemi vurgulanmıştır.

3.11. KÖPEK

Bu çalışma dalaşgan köpekte yara eksik olmaz (Özer, 2024, s.147) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.12’de *Köpek* isimli çalışma verilmiştir.

Görsel 3.12. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Köpek*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada Çankırı sokaklarında yaralı bir köpek resmedilmiştir. Yaralı köpek yaralarına bakmadan yerde sükûnet içinde yatan köpeğe dalaşmakta ve sırtından yara eksik olmamaktadır. İnsanlar için de aynı durum söz konusudur.

3.12. YÜK

Bu çalışma “yükü götürene yüklerler” (Özer, 2024, s.152) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.13’te *Yük* isimli çalışma bulunmaktadır.

Görsel 3.13. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Yük*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışma Çankırı Kucaklama Taşı çevresinde yükü taşıyabilen bir adam figüründen oluşmaktadır. Başkalarının taşıyamayacağı bu yükü adam kolaylıkla taşımaktadır. İş ve çalışma hayatında da durum böyledir.

3.13. MANDA

Bu çalışma “manda su yalamakla kanmaz” (Özer, 2024, s.151) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.14’te *Manda* isimli çalışma yer almaktadır.

Görsel 3.14. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Manda*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (50x70cm), 2024.

Resimde Çankırı Kurşunlu Çavundur termal zenginliğini simgeleyen ve altın bir musluktan oluşan bir resme yer verilmiştir. Arkada ise hiçbir yerde su içmekten doymayan mandanın figürü resmedilmiştir. Hiçbir yerde tatmin olmayan manda altın musluğa kadar gelmiştir.

Güçlü insanların ihtiyaçlarının da büyük olacağı (Özer, 2024, s.151) vurgulanmaktadır.

3.14. SİNEK

Bu çalışma köpek sinek kapmakla karnı doymaz (Özer, 2024, s.150) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.15'te *Sinek* isimli çalışma yer almaktadır.

Görsel 3.15. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Sinek*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada köpek figürü Çankırı'ya has motiflerle süslü kilimin üzerinde resmedilmiştir ve yiyecek kabında sinekler yer almaktadır. Atasözünde menfaatçi açgözlü insanlara vurgu yapılmaktadır (Özer, 2024, s.150).

3.15. OF

Bu çalışma “of çekme, düşmanların oh çeker” (Özer, 2024, s.151) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.16’da *Of* isimli çalışma bulunmaktadır.

Görsel 3.16. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Of*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada Çankırı’da yer alan Koca Meşe civarında odun kıran bir adam figürü ve onun düşmanları resmedilmiştir. Adam kararlı bir irade ile odunlarını kırmakta ve bir an için bile pes etmemektedir ve of bile dememektedir. Hayattaki duraklarımız düşmanlarımızı sırtımıza bindirir ve son durağa kadar gitmelerini sağlar.

3.16. GÖZ

Bu çalışma göz nerdeyse gönül de oradadır (Özer, 2024, s.149) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.17’de *Göz* isimli çalışma verilmiştir.

Görsel 3.17. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Göz*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Bu çalışma metaforik ve gerçek üstü olarak düşünülmüştür. Gözlü bir yumurta kırılmakta ve içinden kalp (gönül) çıkarak yere düşmektedir. Ve bir balıkçı Çankırı barajlarında balık tutmaktadır. Yani insan çevresinden, ailesinden, heveslerinden etkilenen bir varlıktır. Burada da balık tutmayı seven bir adam figürü farklı bir metotla resmedilmiştir.

3.17. DOĞRU KALP

Bu çalışma “sarığımın eğriliğine bakma kalbimin doğruluğuna bak” (Özer, 2024, s.151) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.18’de *Doğru Kalp* isimli çalışma verilmiştir.

Görsel 3.18. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Doğru Kalp*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada Çankırı’da yer alan koca meşe civarında bir adam figürü resmedilmiştir. Çalışmada adamın kalbinin büyüklüğüne ve temizliğine vurgu yapılmak istenmiş ve kalbi sırtında resmedilmiştir.

3.18. SOĞAN

Bu çalışma “soğanın suyunu içmeden adam olamazsın” (Özer, 2024, s.151) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.19’da *Soğan* isimli çalışma yer almaktadır.

Görsel 3.19. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Soğan*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada zorluklara katlanmadan bir yere gelinemeyeceği vurgulanmaktadır. Resimde gerçek anlam kullanılmıştır ve bir yerlere gelmek isteyen bir adam elinde soğan suyu bulunan bir bardakla resmedilmiştir. Adamın zorluklar sonucunda oluşacak halinin gölgesi Çankırı sokaklarında bir eve düşmektedir.

3.19. EŞEK

Bu alıőma “bu eşek bu yükü götürmez” (zer, 2024, s.147) atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir. Görsel 3.20’de *Eşek* isimli çalışma sunulmuştur.

Görsel 3.20. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Eşek*, Tuval zerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada ankırı’da Sakaeli Peri Bacalarının önünde bir adam ve iki eşek figürü resmedilmiştir. Resimde adam parmağıyla bir eőeėi iőaret etmekte ve yükü bu eőeėin götüremeyeceğini belirtmektedir. Aynı durum insanlar için de kullanılmaktadır.

3.20. ET BAL

Bu çalışma et ye, su iç ağzın bala dönsün, bal ye, su iç ağzın yala dönsün atasözünden yola çıkılarak çizilmiştir (Özer, 2024, s.149). Görsel 3.21’de *Et Bal* isimli çalışma verilmiştir.

Görsel 3.21. Mohammed Qasim Mohammed MOHAMMED, *Et Bal*, Tuval Üzerine Akrilik Boya, (30x30cm), 2024.

Çalışmada bir adam figürü masada otururken elinde su bardağıyla resmedilmiştir. Masanın üzerinde dekoratif Çankırı İmandık vazosu yer almaktadır. Atasözünde işlerin yapılış sıra ve önceliğine vurgu yapılmaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Çankırı yöresine has atasözlerinin Çankırı'ya özgü mekân ve öğelerde gerçek ve bazen de metaforik anlamlarıyla resmedilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Çankırı yöresine ait bazı atasözleri tespit edilerek resimlenmiştir. Çalışmada 20 farklı atasözü 21 resimle ifade edilmiştir. Çalışma isimleri atasözlerinden yola çıkılarak şu şekilde belirlenmiştir: Erken, güçlü ağaç, hile, fukara, adam, at, karınca, tavuk, eşek, köpek, sinek, manda, yağmur, ekmek katık, yük, of, doğru kalp, soğan, et bal, göz. Çankırı'ya has atasözleri akrilik boya ile tuval üzerine resmedilmiş ve okumalar gerçekleştirilmiştir. Bu resmedilme ve okumaların atasözlerinin resmedilme ihtiyacına (Oktav (2024), Şimşek (2021)) katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tabii ki atasözleri söylendiğinde herkesin kafasında farklı bir resim çağrıştırır. Çağrışımında zaman, mekân ve öğelerin yeri ve konumu farklı farklı olabilir. Gerçek anlamıyla veya metaforik anlamıyla resimler akla gelebilir. Bu çalışmada akla ilk gelenler öncelikli olmak üzere bazen de metaforik ve gerçek üstü çizimler yazarın gözünden çizilmeye çalışılmıştır. Görseller yardımıyla atasözleri verildiğinde kavramanın diğer yazarların da (Alkayış ve Yerli (2020), Varışoğlu vd. (2014), Çelik ve Emiroğlu (2023), Çetiner ve Haldan (2020), Akyıldız (2019)) belirttiği gibi kolay ve hatırdakalacak şekilde olacağı düşünülmektedir.

Görsellere bir de mekan ve bilinen öğelerin eklenmesinin akılda kalıcılığı daha da arttıracığı düşünülmektedir. Bu yüzden Çankırı'ya has atasözlerinin Çankırı'ya ait mekanlarda ve öğelerde anlatılmasının özellikle Çankırı'da yaşayan, sokaklarında dolaşan öğrencilere öğretilmesinde akılda daha fazla kalıcı olacağı ayrıca İl'in tanıtımına ve turizmine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Milli, manevi veya ahlaki vb. kaygılarla doğabilen atasözlerinin anlamını daha çok belirli bir yaş olgunluğuna sahip kişiler bilmektedirler. Sözü edilen kişiler konu ile ilgili uzman ressam ile bir araya getirilip bir atasözü ile ilgili hayallerindeki canlandırdıkları durumlar resmedilebilir. Ve en fazla kişi tarafından tasavvur edilen atasözleri resimlenerek atasözlerinin eğitiminde kullanılıp yeni kuşaklara aktarılabilir.

KAYNAKÇA

- A rolling stone is ever bare of moss.* (2024). Tate. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://www.tate.org.uk/art/artworks/blake-a-rolling-stone-is-ever-bare-of-moss-a00120>
- Akbaş Ercan, C. (2020). *Türk dünyası atasözlerinde mitolojik izler* (Tez No.624948) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Akgün, E. (2021). *Yeni Uygur Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki ortak atasözleri* (Tez No.673887) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Akyıldız, A. (2019). *6. sınıf Türkçe derslerinde atasözü  ğretiminde metin ve görsel kullanımının farkı ve bunun  ğrenci başarısına etkisi (Bayat ilçesi  rneği)* (Tez No.544957) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Alkayış, F. ve Yerli, S. (2020). Atasözleri ve deyimlerin görseller yoluyla aktarımı üzerine bir deneme Adıyaman yöresinden  rnekler. *Journal of History School*, 46, 1747-1762.
- Atasözler ve deyimler.* (2024). K lt rportalı. Erişim 12 Mayıs, 2021, <https://www.kulturportalı.gov.tr/turkiye/cankiri/kulturatlasi/atasozler-ve-deyimler>
- Aydın, H., Baştuğ, G., Kırıcı, S.,  zel Kızıl, E.T. (2022). Soyutlama becerisini değerlendirmeye yarayan atasözleri  l eği'nin psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Nesne*, 10(26), 590-602. <https://nesnedergisi.com/makale/pdf/1653076657.pdf>
- Ballı, E.E. (2019). *Devrek yöresinden derlenmiş atasözleri ve deyimlerin tematik açıdan değerlendirilmesi* (Tez No.608479) [Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Blind*. (2024). Tureng. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/blind%20leading%20the%20blind>
- Cornelis-massijs*. (2024). Drouot. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://drouot.com/de/l/13275762-cornelis-massijs-151015567corn>
- Çakır, S. (2023). *Atasözleri ve deyimlerin yazın çevirilerinde yerelleştirilmesi ve evrenselleştirilmesi* (Tez No. 783930) [Doktora tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Çelik, D.C. (2022). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere hareketli resimlerle atasözleri ve deyimlerin öğretilmesi* (Tez No.760025) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Çelik, D.C. ve Emiroğlu, S. (2023). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlere hareketli resimlerle atasözleri ve deyimlerin öğretilmesi. *Aydın Tömer Dil Dergisi*, 8 (1), 69-92.
- Çetiner, O. ve Haldan A. (2020). Kalıplaşmış ifadelerin görsellerle anlatılması üzerine bir uygulama örneği. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4 (8), 253-264.
- Erginer, G. (2010). *Atasözlerinde sosyal hayat* (Tez No.279944) [Yüksek lisans tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Fields*. (2024). Tureng. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/fields%20have%20eyes%20and%20woods%20have%20ears>
- Goya*.(2024). Metmuseum. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/397732>
- Gözpınar, H. (2014). The Role of Proverbs in Forming Intercultural Awareness (On the Basis of Teaching English, Georgian and Turkish Languages). *Online Submission*.

- Gürel, E., Nazlı, A., ve Özmelek Taş, N. (2018). Türkçe’de bulunan değişim ile ilgili atasözleri ve deyimler: bir içerik analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (57), 601-615.
- Gürsu, U. (2009). *Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki atasözlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi* (Tez No. 262594) [Doktora tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Hamşioğlu, Ş. (2020). *Çocuk temalı Türk atasözleri ve deyimleri (derleme ve tahlil)* (Tez No.631851) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Hrisztova-Gotthardt, H., Varga, M. A., Litovkina, A. T., Vargha, K. (2020). The visual representations of a Biblical proverb and its modifications in the internet space. *The European Journal of Humour Research*, 8(2), 87-112.
- Industry and idleness*. (2024). Royal Academy. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://www.royalacademy.org.uk/art-artists/work-of-art/industry-and-idleness-plate-1-1>
- Jones, M. (2009). *Proverbs in pictures*, https://www.academia.edu/108353738/Proverbs_in_pictures?auto=download
- Lindsay, K. C. (1996). Mystery in Bruegel's Proverbs. *Jahrbuch der Berliner Museen*, 63-76.
- Mavi pelerin*. (2024). Onedio. Erişim 12 Mayıs, 2021, <https://onedio.com/haber/her-kosesine-gizlenmis-detaylarda-farkli-bir-atasozunun-bulundugu-muhtesem-tablo-mavi-pelerin-1007094>
- Meadow, M. (1992). On the structure of knowledge in Bruegel's Netherlandish Proverbs. *Volkskundig bulletin*, 18(2), 34-52.
- Mori, Y. (2003). Bruegel's Netherlandish Proverbs and corresponding images in old Japanese art. *Acta historiae artium: an art-historical journal of the Hungarian Academy of Sciences*, 44, 191-205.

Mori, Y. (2014). “Japanese Proverbs in the Traditional Art Compared to Pieter Bruegel the Elder’s Netherlandish Proverbs (1559).” Proceedings of the Eighth Interdisciplinary Colloquium on Proverbs, 2nd to 9th November 2014, at Tavira, Portugal. Eds. Rui J.B. Soares and Outi Lauhakangas. Tavira: Tipografia Tavirense, 2015. 42-59. With 28 illustrations.

Oktav, C. (2024). Pieter Bruegel'in resimlerinde mekan ve zaman anlatımı üzerine çözümleme. *Akademik Sanat*, (21), 47-61.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3419533>

Özer, Ş. (2024). Çankırı yöresine ait yerel atasözleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (38), 143-157.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3635293>.

Pieter bruegel the elder. (2024). Google. Erişim 12 Mayıs, 2021,
<https://artsandculture.google.com/asset/the-dutch-proverbs-pieter-bruegel-the-elder/WwG8mD89xbELbQ>

Pieter Brueghel. (2024). Wikipedia. Erişim 12 Mayıs, 2024,
[https://tr.wikipedia.org/wiki/Pieter_Brueghel_\(baba\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Pieter_Brueghel_(baba))

Rahman, S. H. A. ve Hashim, H. Z. (2015). The study of proverbs as a way to enhance ethical values in artwork. In *International Colloquium of Art and Design Education Research (i-CADER 2014)* (pp. 223-230). Springer Singapore.

Story. (2024). Google. Erişim 12 Mayıs, 2021,
<https://artsandculture.google.com/story/JAWBELKn4v0yng>

Şimşek, Z. (2021, 1 Kasım). *Brueghel'in Flemenk atasözleri ve İzmir*. İzmir Life
<https://www.izmirlife.com.tr/yazi/Zekeriya%20Şimşek/5594/brueghelin-flemenk-atasozleri-ve-izmir->

Tan, N. (2020). Türkiye’de genel atasözü ve deyim sözlüklerinde anlam verme çalışmalarına toplu bir bakış. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 50, 257-296.

The field has eyes and wood has ears, (2024). Some Landscapes Blogspot. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://some-landscapes.blogspot.com/2018/07/the-field-has-eyes-and-wood-has-ears.html>

The trees have ears and the field has eyes. (2024). Wikimedia. Erişim 12 Mayıs, 2024, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Trees_Have_Ears_and_the_Field_Has_Eyes_by_Hieronymus_Bosch.jpg

Tosina Fernández, L. J. (2017). Proverbs in Present-Day Media: An Analysis of Television Fictions and Internet Memes and their Contribution to the Spread of Proverbs. *Proverbium: Yearbook of International Proverb Scholarship*, 34(1), 359-390.

Tuğluk, M.E. (2012). *Atasözlerinin sınıflandırılması ve yapısal özellikleri* (Tez No.357650) [Yüksek lisans tezi, Dicle Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Two heads. (2024). Tureng. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://tureng.com/tr/turkce-ingilizce/two%20heads%20are%20better%20than%20one>

Unseth, P. (2008). Collecting, Using, and Enjoying Proverbs. In *SIL Forum for Language Fieldwork*, 2.

Ünal, Y. (2011). *Kur'ân-ı Kerim'in Türk atasözlerine tesiri (inanç esasları bağlamında)* (Tez No.279222) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Varışoğlu, B., Şeref, I., Gedik, M., Yılmaz, İ. (2014). Deyim ve atasözlerinin öğretilmesinde görsel bir araç olarak karikatürlerin başarıya etkisi. *Karadeniz Araştırmaları*, 41(41), 226-242.

William holman hunt. (2024). Artinspector. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://www.the-artinspector.com/post/william-holman-hunt-the-awakening-conscience>

Yerin kulağı var. (2024). Türk Dil Kurumu. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://sozluk.gov.tr>

Yuvarlanan tas yosun-tutmaz atasozunun anlami. (2024). Gedik. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://uzemigunsem.gedik.edu.tr/blog/yuvarlanan-tas-yosun-tutmaz-atasozunun-anlami-nedir#:~:text=Yuvarlanan%20ta%C5%9F%2C%20yosun%20tutmaz%20Atas%C3%B6z%C3%BCn%C3%BCn%20Anlam%C4%B1%3A%20Bu%20atas%C3%B6z%C3%BC%2C%20s%C3%BCrekli,zaman%20taze%20ve%20canl%C4%B1%20kal%C4%B1r.>

Yuvarlanan taş yosun tutmaz. (2024). Türk Dil Kurumu. Erişim 12 Mayıs, 2024, <https://sozluk.gov.tr>

